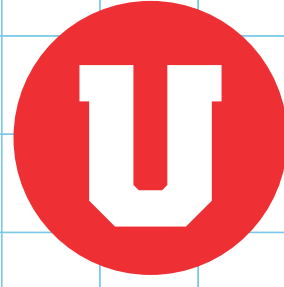
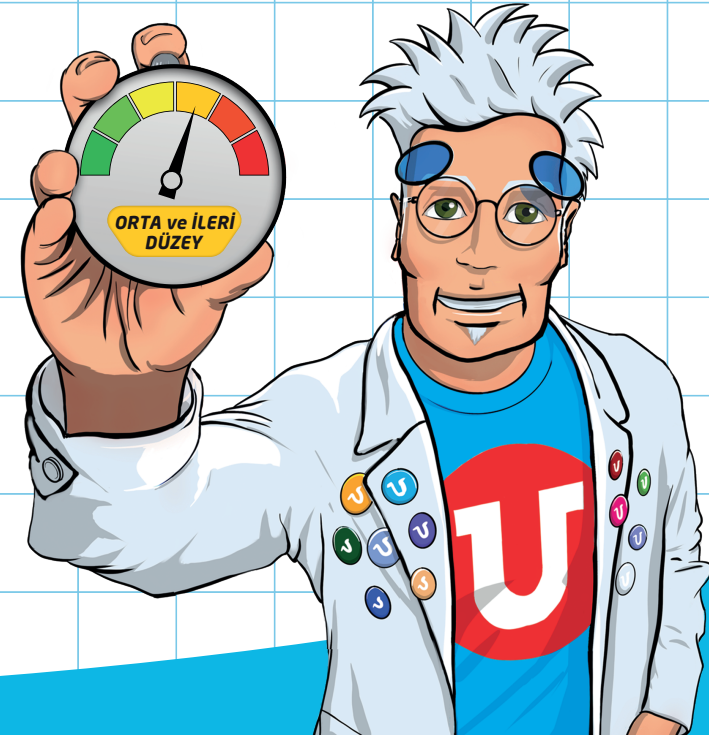

8.ÜNİTE

AYT Orta ve İleri Düzey Matematik Soru Bankası

Türevin Anlamı

ALİ ALBAN - ABDULLAH SARIGÜL

TÜREVİN ANLAMI

Türevin Fiziksel Yorumu

L - Hospital Kuralı

Türevin Anlamı

ANLIK DEĞİŞİM HIZI (ORANI)

Fonksiyondaki değişimin değerdeki değişime oranına değişim hızı denir.

t süre içinde

f(x) teki değişim : Δy

x teki değişim : Δx

fonksiyonun değişim hızı : $\frac{\Delta y}{\Delta x}$

Buna göre $\lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{\Delta y}{\Delta x}$ anlık değişimdir ve diferansiyel demektir.

Kısada d ile gösterecektir.

Yarıçapın değişim hızı dr

Hacmin değişim hızı dV

gibi.

Örnek olarak küre için;

$$A = 4.\pi.r^2 \text{ ise}$$

$$dA = 4.\pi.r.dr$$

$$V = \frac{4}{3}.\pi.r^3$$

$$dV = \frac{4}{3}.\pi.3r^2.dr$$

YAYINLARI

Ürettiđi ürünün tamamını satabilen bir firmanın günde x birim ürün üretmesi durumunda sağladığı gelir

$$G = 50x - \frac{x^2}{50}$$

Şeklindedir. Bu firma günde 375 birim ürün üretirken üretimini günde 5 birim artırmaya karar veriyor. Firmanın gelirindeki günlük artış oranı ne olur?

UZAMLA
YAYINLARI

Örnek:

Bir su ısıtıcısından yer halısına su sızmağa başlıyor ve halı üzerinde dairesel bir alan ıslanıyor. Islanan alan saniyede 50 cm^2 arttığına göre, ıslanan alanın yarıçapı 10 cm . olduğu anda bu yarıçapın değişim hızını bulunuz?

Örnek:

Bir küpün hacmindeki artış hızı bir kenarı 36 cm olduğu anda hacminin artış hızı $12 \text{ cm}^3/\text{sn}$ 'dir.

Buna göre, aynı anda alanındaki artış hızı kaç cm^2/sn 'dir?

- A) 4   B) 3   C) $\frac{4}{3}$ D) $\frac{3}{2}$ E) $\frac{3}{4}$

YAYINLARI

TÜREVİN FİZİKSEL YORUMU

Bir hareketlinin zamana bağlı yol denklemi $S(t)$ olsun.

Buna göre,

$S'(t)$: Anlık hızını

$S''(t)$: Anlık hızını

verir.

t_1 ve t_2 aralığındaki ortalama hızı ise

$$v = \frac{S(t_2) - S(t_1)}{t_2 - t_1}$$

dir.

Zamana göre aldığı yol $S(t) = t^2 + 2t - 5$ bağıntısı ile verilen hareketlinin;

$t = 3$ saniyedeki anlık hızı,

$t = 2$ saniyedeki anlık ivmesi,

1. ve 4. saniyeler arasındaki ortalama hızı nedir?

UZMANLAR
YAYINLARI

Örnek:

t saatte aldığı yol

$$S(t) = t^3 + 12t - 5 \text{ (km)}$$

fonksiyonu ile verilen bir hareketli için,

- I. $t = 4$ saatteki anlık hızı 60 km/sa,
- II. $t = 2$ saatteki anlık ivmesi 12 km/sa²,
- III. 1 ve 4. saatler arasındaki ortalama hızı 15 km/sa

ifadelerinden hangisi ya da hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) II ve III

D) I ve III

E) I, II ve III

L - Hospital Kuralı

Sonucu $\frac{0}{0}$, $\frac{\infty}{\infty}$ olan limitlerde pay ve paydanın bağımsız türevleri alınarak belirsizlik yok edilebilir.

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^3 - 1}{x^5 - 1} =$$

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{x+2} - 2}{x-2} =$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{x+3} - \sqrt{3x+1}}{x^2 - 1} =$$

$f(x) = x^2 + x$ ve $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(3+2h) - f(3-4h)}{3h}$ kaçtır?

UZMAN

YAYINLARI

TÜREVİN ANLAMI

UZMANAN

YAYINLARI

Sonuçlar

- $x = a$ noktasındaki türev teğetin eğimi demektir.

$$m_T = f'(a)$$

$$m_N = -\frac{1}{f'(a)}$$

- $x = a$ noktasındaki türev teğetin eğimi demektir.

$$y - y_0 = m(x - x_0)$$

dan bulunabilir.

- x eksenine paralel teğet derse;
- x eksenine teğet derse;
- $f(x)$ ve $g(x)$ birbirine teğet derse;

YAYINLARI

$$f(x) = x^2 - 5x + 1$$

fonksiyonuna üzerindeki (2,-5) noktasından çizilen teğet ve normal denklemlerini bulunuz?

UZMAN
YAYINLARI

Örnek:

$f(x) = x^2 - 3x$ fonksiyonunun üzerindeki $A(a, b)$ noktasından çizilen teğet doğrusu, $y = x + 4$ doğrusuna diktir.

Buna göre, $a + b$ toplamı kaçtır?

- A) -3   B) -2   C) -1   D) 1   E) 2

UZMAN
YAYINLARI

Örnek:

$$f(x) = x^3 - 2ax^2 + bx - 1$$

fonksiyonuna üzerindeki (1, 5) noktasından çizilen teğetin denklemi

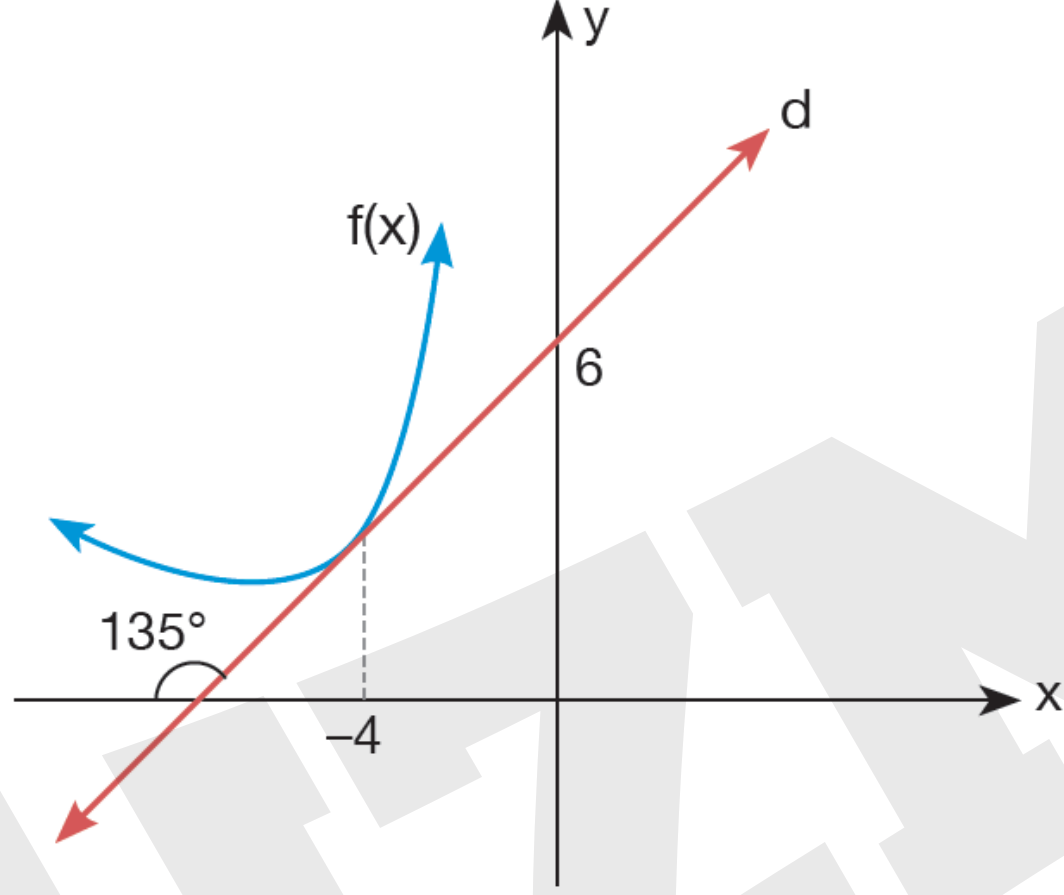
$$y = 10x + c$$

olduğuna göre, $a + b + c$ toplamı kaçtır?

- A) -6   B) -3   C) 0   D) 3   E) 6

Örnek:

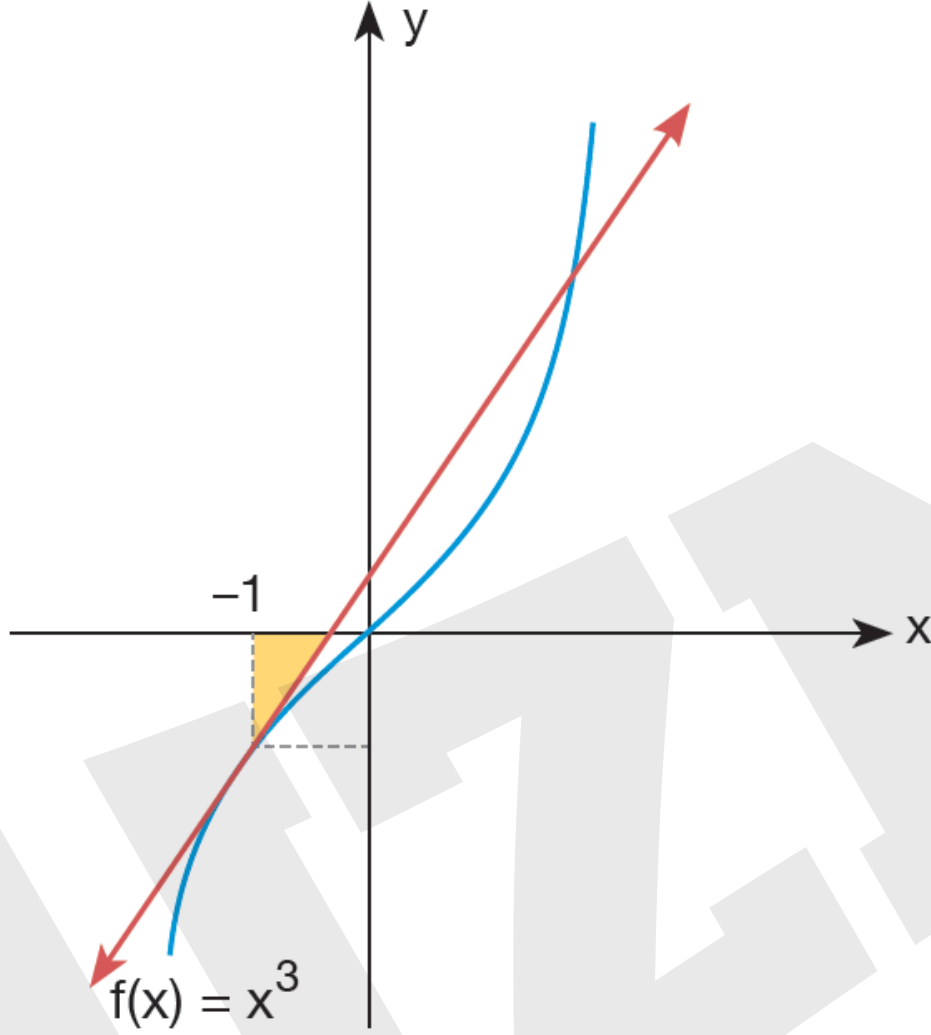

Yukarıdaki şekilde gerçel sayılar kümesinde tanımlı $y = f(x)$ fonksiyonu ve bu fonksiyona $x = -4$ noktasında teğet olan d doğrusu verilmiştir.

$g(x) = \frac{x}{f(x)}$ olduğuna göre, $g'(-4)$ 'ün değeri kaçtır?

- A) -2   B) $-\frac{3}{2}$ C) $\frac{1}{2}$ D) $\frac{3}{2}$ E) 2

Örnek:

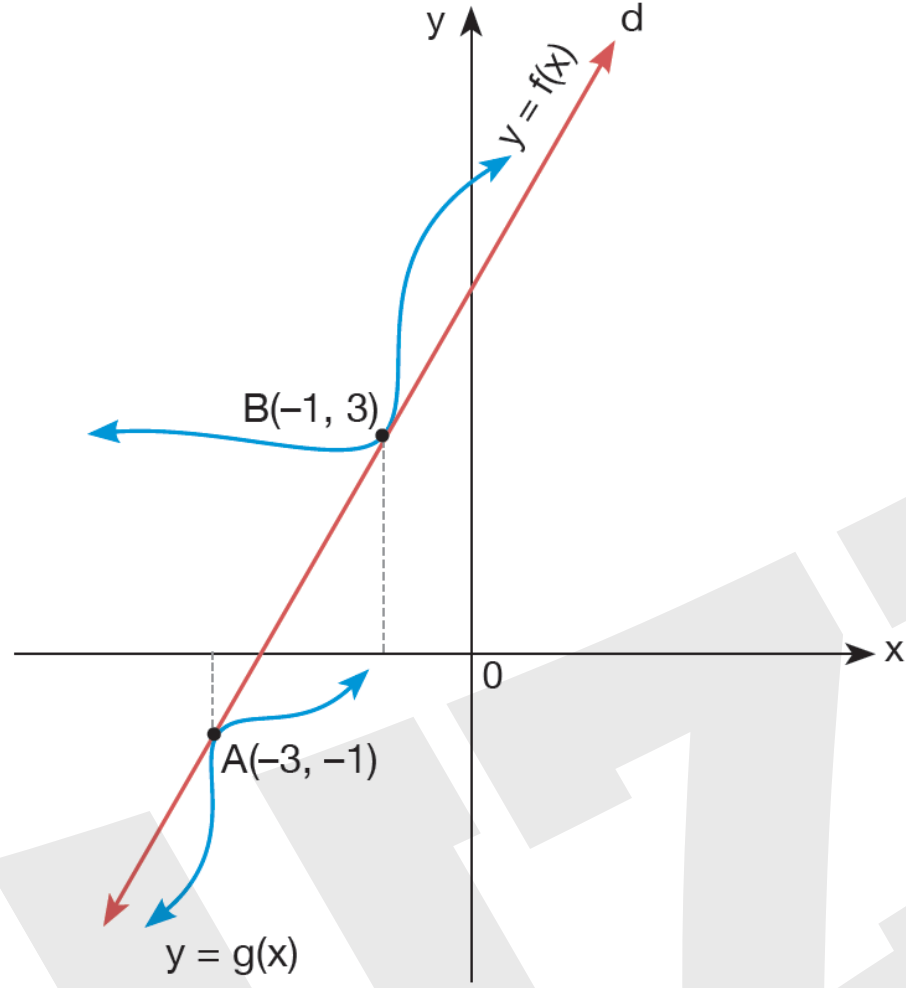
Yukarıdaki şekilde $f(x) = x^3$ eğrisi ile bu eğriye $x = -1$ noktasında çizilen teğeti verilmiştir.

Buna göre, sarı ile taralı bölgenin alanı kaç br^2 dir?

- A) $\frac{1}{6}$ B) $\frac{1}{3}$ C) $\frac{1}{2}$ D) $\frac{2}{3}$ E) $\frac{5}{6}$

Örnek:

Yukarıda $f(x)$ ve $g(x)$ fonksiyonları sırasıyla $B(-1, 3)$ ve $A(-3, -1)$ noktalarında d doğrusuna teğetliği gösterilmiştir.

Buna göre, $y = (f \circ g)(x)$ fonksiyonuna $x = -3$ noktasından çizilen teğetin denklemi aşağıdakilerden hangisidir?

A) $y - 4x + 9 = 0$

B) $4y - x - 15 = 0$

C) $y - 4x - 15 = 0$

D) $y - x - 6 = 0$

E) $y + 4x - 9 = 0$